

Kaupunkikeskusta

Yleiskuvaus:

Kaupunkikeskustan alue koostuu Pohjois- ja Etelärannan alueista, Kivi-Porista, ristikkäispuistoista ja sen varrella olevista arvorakennuksista, vanhasta hautausmaasta ja Käppärän hautausmaasta arvorakennuksineen, koulukorttelien alueesta, rautatieaseman alueesta sekä valtatie 2:n ja rautatien alittavasta Porttaali-tunnelista. Alueen nykyinen käyttö on moninaista. Kaupunkikeskustan toimintojen lisäksi historiallisesti ja maisemallisesti arvokkaalla alueella on muun muassa lukuisia kulttuurimatkoja, teollisuutta, puistoja, virkistyskäyttöä, hautausmaita ja kirkkoja.

Erityisarvot:

Pohjoisrannan vanha, monipuolinen ja monumentaalinen teollisuusmiljö ja Etelärannan aikakautensa huomattavin yhtenäinen kivikaupunkikokonaisuus Kivi-Pori muodostavat Kokemäenjoen rantaan kansallisesti ainutlaatuisen kaupunkimaiseman.

Kaupunkia itä-länsi- ja etelä-pohjoissuunnassa halkova puistoakseli on kansallisen kaupunkipuiston kaavahistoriallisesti näkyvin elementti ja Porin tunnusmerkki. Chiewitzin kaavan mukaiset ristikkäispuistot jäsentävät kaupunkitilaa selkeästi ja muodostavat merkittävän viherrakenteen ja turvallisen kevyenliikenteen kulkuväylän kaupunkikeskustan sisälle. Puistoakseli on keskittynyt kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokasta rakennuskantaa. Ristikkäispuistossa on myös Porin nimikkolinnun, mustavariksen, pesimäyhdyskuntia.

Puistokadut yhdistävät kaupungin muut viheralueet toisiinsa. Kaupungin hautausmaat muodostavat viherrakenteellisen jatkeen Länsipuistolle. Hautausmaiden alueella on mielenkiintoinen kulttuurihistoriallinen menneisyys ja siellä on merkittäviä rakennusmuistomerkkejä.

Koulukorttelien alue on Porin IX kaupunginosassa arkkitehti Andersinin laatiman Porin yleissemakaavan (1923) mukaisesti rakennettu julkisten rakennusten kokonaisuus, joka koostuu pääosin koulurakennuksista ja rautatieasemasta. Aluetta on esitetty valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen luetteloon.

Tavoitteet:

Kaupunkikeskustan alueen päätavoitteita ovat:

1. Etelä- ja Pohjoisrannan valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön kehittäminen kokonaisuutena ja sen maisemallisen arvon korostaminen.
2. Teollisen kulttuuriympäristön ominaisuutensa säilyttäminen Pohjoisrannalla.
3. Viherrakenteen ylläpitäminen ja vahvistaminen.
4. Ristikkäispuistojen historiallisten ominaispiirteiden ja arvokkuuden korostaminen ja käytön lisääminen.
5. Rakennetun kulttuuriympäristön arvokkuuden ylläpitäminen, säilyttäminen ja kehittäminen.
6. Kaupunkiympäristön elävyyden ylläpitäminen ja lisääminen.
7. Liikkumismahdollisuuksien parantaminen kansallisessa kaupunkipuistossa.
8. Hautausmaiden ylläpito ja kehittäminen niiden historiallisia arvoja vaalien.
9. Kaupunkikeskustan ja urheilukeskuksen välisen yhteyden - Porttaalin seudun - vehreyden lisääminen ja selkeyttäminen kevyenliikenteen väylänä.
10. Rantarakentamisen maisemallisten näkökulmien huomioiminen.

Kaupunkikeskusta - Toimenpiteet

suojeluarvoja heikentämättä ja ottamalla huomioon alueen erityisarvot osana kansallista kaupunkipuistoa.

Kansallisen kaupunkipuiston yhtenä kriteerinä on laajuuden ja eheyden kriteeri, joka edellyttää että kansallisen kaupunkipuisto on puisto- ja viherympäristönä riittävän laaja ja häiriötön sekä viherrakenteeltaan niin yhtenäinen, että sitä pitkin on mahdollista siirtyä kaupunginosasta toiseen. Arvokkaan rakennuskannan säilyttämisen lisäksi kaupunkikeskustan alueella säilytetään ruutukaava-alueen vehreys. Keskitytään viherrakenteen eheyttämiseen ylläpitämällä ja vahvistamalla sitä. Kaupunkikeskustan alueella sijaitsevat Porin tärkeimmät puistoalueet – Ristikkäispuistot, Raatihuoneenpuisto, Cygnaeuksenpuisto ja hautausmaat. Porin kansallisen kaupunkipuiston erityispiirteen, ristikkäispuistojen, merkitystä korostetaan. Puistoakseleiden historiallinen arvokkuus turvataan. Akseleiden puukujanteet säilytetään ja lisätään puistoakseleiden käyttöä esimerkiksi oleskelualueina ja kevyenliikenteen kulkureitteinä. Puukujanteita uudistettaessa turvataan mustavarisyhdyskuntien säilyminen.

Puistoalueita kehitetään jatkuvasti ja uusitaan puustoa tarvittaessa. Puistojen uusimisessa varmistetaan, että puistojen esteettiset, kulttuurihistorialliset ja ympäristöarvot säilytetään. Puistoja kunnostettaessa yhtenä näkökulmana otetaan huomioon historiallinen kerroksellisuus, toisin sanoen eri aikakausien tavoitteet. Puistojen elinvoimaisuus voidaan varmistaa muun muassa kukkaistutusten, puiston osien kunnostuksen, käytäväverkon kunnan turvaamisen, oleskelupaikkojen luomisen ja patsashankkeiden toteuttamisen avulla. Puistojen hoito tehdään mustavarisyhdyskunnat huomioiden.

Historiallisia puistoja kunnostettaessa lähtökohdaksi otetaan mahdollisuus palauttaa alkuperäinen puistoarkkitehtuurin ilme. Vanhat puistorakennelmat, kalusteet, käytävät ja valaisimet voivat olla osa historiallista puistoarkkitehtuuria. Puistojen yleisilmettä parannettaessa otetaan erityisesti huomioon kiinteiden kalusteiden, pinnoitteiden ja muiden puistoihin sijoitettavien elementtien soveltuvuus kokonaisuuteen.

Cygnaeuksenpuiston nykyinen ilme ei ole kaupunkirakenteellisen asemansa mukainen. Puistotoimi suunnitteleekin parhaillaan Cygnaeuksenpuiston rakenteen ja ilmeen muuttamista arvokkaammaksi. Puistossa tehtävien muutostöiden tavoitteena on koulun upean arkkitehtuurin korostaminen ja puistoakselin luominen nykyisen puistokadun (Pohjois-Eteläpuisto) jatkeeksi. Puistoa koristava Emil Cedercreuzin Äestäjä-veistos jätetään paikalleen akselin keskiöön. Patsaan ympäriltä karsitaan korkeaa kasvillisuutta, jolloin sen asema puistossa korostuu nykyistä vahvemmin. Puiston uusimisen yhteydessä hyödynnetään ympäristökasvatuksellinen mahdollisuus. Cygnaeuksen koulun oppilaiden ja henkilökunnan suhdetta lähiympäristöönsä halutaan vahvistaa ja tämän vuoksi toivotaan heidän osallistumistaan muutoksen suunnittelu- ja toteutustoihin.

Myös Itäpuiston päässä sijaitseva Salininpuisto uusitaan. Puiston Eetu Salinia kuvaava patsas pienine vesialtaineen antaa ajallisesti ja materiaalisesti hienon lähtökohdan, johon uusittu puisto perustuu. Puistosta luodaan siten - ympäristönsä vastakohtana - muotokieleltään sekä istutuksiltaan vapaa. Polkujen ja oleskelualueiden pinnoitteeksi sopii tässä tapauksessa liuskekivi tai vastaava patsaan muotokieleen ja aikakauteen sopiva materiaali.

Keski-Porin kirkon ympärillä olevalle kirkkopuistolle laaditaan vuoden 2008 aikana yhteistyönä kaupungin ja seurakunnan kanssa kunnostussuunnitelma, joka toteutetaan lähivuosina. Suunnittelun lähtökohtana on kasvillisuuden uusiminen. Puiston vanhaa puustoa uusitaan. Lisäksi sankarihautojen ympäristön puureunuksia sekä kukka- ja pensasistutuksia uusitaan. Puiston tilajako tulee säilymään ennallaan.

Elävän kaupunkiympäristön ylläpitämiseksi järjestetään ja mahdollistetaan muun muassa laadukkaiden ja monipuolisten tapahtumien tarjoaminen. Kansallisen kaupunkipuiston alueella järjestettävät tapahtumat elävöittävät puistoa. Myös kaupunkikeskustan alueella tulee olla tapahtumapaikkoja erikokoisten tapahtumien järjestämiseen. Tällä hetkellä keskusta-alueella tapahtumapaikkana toimii Eetunaukio, joka elävöittää kävelykadun ja puistoakseleiden käyttöä.

Sekä Käppärän hautausmaata että vanhaa hautausmaita ylläpidetään ja vaalitaan niiden historiallisia arvoja. Alueiden hautausmaakäytön jatkuminen turvataan. Hautausmailla olevia rakennuksia ylläpidetään ja hoidetaan niiden rakennushistorialliset arvot huomioon ottaen. Tehdään ja toteutetaan hautausmaa-alueille hoito- ja peruskunnostussuunnitelmat. Porin vanhalle hautausmaalle perustetaan vuoden 2008 aikana uurnahautausmaa, jonka yhteyteen tulee muun muassa Ylösnousemuksen aukio, jossa on pergolarakenteinen kokoontumispaikka.

Muutostyöt toteutetaan vanhaa kunnioittaen ja kansallisen kaupunkipuiston hengen mukaisesti. Hautausmaatoiminnan lisäksi ne tarjoavat kaupunkilaisille vehreät ja arvokkaat puistoympäristöt.

Liikkumismahdollisuuksia kansallisessa kaupunkipuistossa parannetaan. Koko kansallisen kaupunkipuiston alueella osoitetaan uusia ulkoilureittejä kansallisen kaupunkipuiston sisällä, ja parannetaan yhteyksiä sen ja läheisten virkistysalueiden välillä. Kansallinen kaupunkipuisto ja siellä kulkevia reittejä merkitään opastein. Liikkumista puiston osasta toiseen helpotetaan. Länsipuiston suunnasta rautatien yli Vesitorninpuistoon rakennetaan kevyen liikenteen silta, joka helpottaa siirtymistä puistoakseleilta hautausmaiden suuntaan. Tämän lisäksi selvitetään uusia mahdollisia kulkuyhteyksiä puiston sisällä ja puistoon saapumiseksi painottuen kevyenliikenteen väyliin. Esimerkiksi Puuvillanrannan ja Kirjurinluodon kärjen yhdistävän kevyenliikenteen sillan rakentamista selvitetään. Tämä mahdollistaisi jokirannan nykyistä paremman käytön ja lisäisi varsinkin auringon suhteen paremmalla puolella sijaitsevan Pohjoisrannan ranta-alueen käyttöä.

Kaupunkikeskustan ja urheilukeskuksen välistä vehreyttä parannetaan visuaalisesti etenkin Porttaalin lähetyvillä ja samalla selkeytetään liikennejärjestelyjä Porttaalin ympäristössä. Kiinnitetään erityishuomio opasteisiin ja reittien merkitsemiseen tällä alueella. Opastuksessa huomioidaan myös ulkomaalaiset käyttäjät. Porttaalin läheisyydessä olevalla rautatieaseman viereisellä Asema-aukiolla suoritetaan maisemointitöitä siten, että alue hahmottuu nykyistä paremmin julkisena aukiona ja viherverkoston osana.